

KATOLIČKA CRKVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Izdaje:
Katolička tiskovna agencija
Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2002.

Na području BiH kršćanstvo se pojavljuje, najvjerojatnije, svega nekoliko desetljeća nakon njegova osnutka. Naime, apostol Pavao u svojoj Drugoj poslanici Timoteju, koju je napisao u zatvoru u Rimu 67. godine, veli da je njegov učenik Tit otišao u Dalmaciju a tim imenom se tada nazivala pokrajina koja je obuhvaćala i veći dio današnje BiH.

Iz dokumenata pokrajinskih sabora u ondašnjoj Saloni (6. st.) saznaje se da su na području današnje BiH tada postojale barem četiri biskupije koje su sve bile sufragani Salone.

Pred naletom barbarskih plemena nestat će dobrim dijelom ove stare kršćanske kulture ali će kristijanizacijom ovih plemena kršćanstvo i crkvena organizacija opet zaživjeti. U početku ovim dijelom Crkve upravljaju biskupi čija su sjedišta bila na okolnim područjima a tek kasnije rimski pape osnivaju biskupiju Trebinje (prije 1022.), biskupiju Bosna (Vrhbosna, vjerojatno 1067.) dok je Duvno oživljeno oko 1300. god.

Odmah poslije osnutka Reda na ovo područje došli su dominikanci a 1291. i franjevci s nakanom da pomognu domaćim svećenicima glagoljašima u borbi protiv bosanskih heretika. Kasnije franjevci preuzimaju vodstvo ove Crkve jer je u 14. st. bosanski biskup protjeran u Đakovo, trebinjski u Dubrovnik a posljednji biskup Duvna imenovan je 1653. Dominikanci se povlače u 14. st. a glagoljaši će se ugasiti polovicom 19. st.

Nakon što su Turci zauzeli Bosnu (1463.) i Hercegovinu (1482.), stanje Crkve se još više pogoršalo. Stoga, ne bi li nekako doskočila neodrživu stanju da neka pokrajinska Crkva nema biskupa, Sveta Stolica imenuje, počevši od 1735., jednoga apostolskog vikara s biskupskim redom za cijelu BiH osim Trebinja a od 1846. jednoga za Bosnu a drugoga za Hercegovinu.

Franjevačka provincija je dijeljena u više navrata a 1757. svedena na tursku pokrajinu BiH. Unutar granica apostolskoga vikarijata Hercegovine osnovana je 1852. nova kustodija koja je 1892. proglašena provincijom.

Tijekom otomanske vlasti katolici su često bili proganjani. Brojni su prešli na islam a ta vlast je s istoka planski dovodila pravoslavno stanovništvo pa se broj katolika stalno smanjivao a konfesionalna karta mijenjala.

Ponovna uspostava redovite crkvene uprave u BiH bila je moguća istom nakon odlaska turske vlasti i dolaska austro-ugarske na ovo područje (1878.) pa je 1881. papa Leon XIII. osnovao Vrhbosansku metropoliju koju od početka sačinjavaju: Vrhbosanska nadbiskupija sa sjedištem u Sarajevu te biskupije Mostarsko-duvanjska sa sjedištem u Mostaru i Banjalučka sa sjedištem u Banja

Luci. U sastav ove metropolije uključena je 1890. i Trebinjska biskupija kojom otada upravlja mostarski biskup kao njezin apostolski upravitelj. Ustrojstvo Katoličke crkve u BiH i danas je takvo s tim da od 1994. u BiH djeluje posebna biskupska konferencija.

Na području BiH do posljednjega rata djelovalo je deset grkokatoličkih župa (Ukrajinci) s oko 5.000 vjernika koji pripadaju Križevačkoj eparhiji.

U BiH djeluju i dvije franjevačke provincije (OFM) sa sjedištima u Sarajevu i Mostaru te četiri provincije časnih sestara: Školskih sestara franjevaka (Mostar, Sarajevo), Milosrdnih sestara sv. Vinka Paulskoga (Sarajevo) i Sestara služavaka Malog Isusa (Sarajevo). Uz to, više drugih ženskih redovničkih zajednica ima na ovom području svoje samostane i kuće.

Propovijeda se na hrvatskom jeziku.

U pastoralu djeluju biskupijski svećenici i franjevci dok trapisti, isusovci i dominikanci vode po jednu župu. Uz njih u župnom pastoralu, katehezi, prosvjeti i bolnicama rade članice različitih ženskih redovničkih zajednica.

Tijekom povijesti broj i postotak katolika u BiH se mijenjao a u posljednjih 600 godina postotak se stalno smanjivao dok su se tijekom posljednjega rata i broj i postotak gotovo prepolovili. Svi katolici, osim malih grupa, su Hrvati a danas ih je oko 450-500.000. U svim biskupijama vrlo je aktivan Caritas u ublažavanju ratnih i poratnih problema.

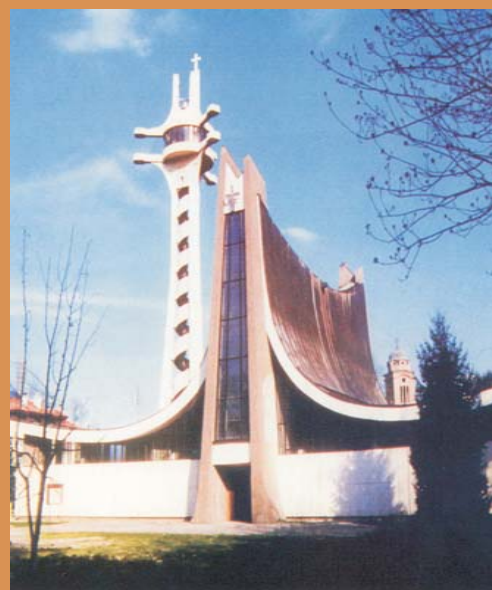
Godina	Broj katolika u BiH	Postotak katolika u BiH
1400.-1450.	oko 750.000	oko 87,21%
1879.	209.391	18,08%
1885.	265.788	19,88%
1895.	334.142	21,31%
1910.	434.061	22,87%
1921.	440.431	23,48%
1931.	557.836	24,01%
1948.	614.123	23,9%
1953.	654.227	23,0%
1961.	711.665	21,7%
1971.	772.491	20,6%
1981.	758.140	18,4%
1991.	760.852	17,4%
2001.	oko 450-500.000	oko 10-12%

Sarajevska nadbiskupija osnovana je 1881. Prije rata imala je oko 528.000 vjernika a danas ih je oko 215.000. Pastoral, osim dviju župa, vode biskupijski svećenici i franjevci. Na njezinu području djeluju dva mala sjemeništa (franjevačko u Visokom i biskupijsko u Travniku), dvije bogoslovije u Sarajevu (franjevačka i biskupijska) i pet katoličkih školskih centara (Sarajevo, Travnik, Zenica, Tuzla, Žepče). Tijekom posljednjega rata protjerano je oko 50% vjernika a dio ih je ubijen. U Sarajevu sjedište imaju provincija OFM i provincije triju ženskih redovničkih zajednica. Obje bogoslovije izdaju stručne časopise a franjevci mjesečnik

Katedrala u Sarajevu

Katedrala u Banja Luci

"Svjetlo riječi". Nadbiskup je kardinal Vinko Puljić a pomoćni biskup Pero Sudar.

Banja Lučka biskupija osnovana je 1881. U pastoralu djeluju biskupijski svećenici, franjevci i trapisti. Na području Biskupije nema sjemeništa ni sjedišta provincija ali djeluje Teološki institut. Prisutne su i redovnice. Oko 2/3 vjernika je tijekom rata moralo napustiti svoje župe i još se ne mogu vratiti. Sada ih je oko 50.000. Povremeno izlazi "Glasnik". Biskup je Franjo Komarica, sada predsjednik Biskupske konferencije.

Ratne štete u Sarajevskoj nadbiskupiji

	POTPUNO UNIŠTENO			TEŠKO OŠTEĆENO			OŠTEĆENO			UKUPNO STRADALO		
	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno
Župne crkve	1	43	44	14	20	34	22	21	43	37	84	121
Ostale crkve	7	28	35	13	22	35	17	11	28	37	61	98
Kapele	19	35	54	23	21	44	52	27	79	94	83	177
Župne kuće i ostali župni objekti	9	44	53	19	33	52	21	27	48	49	104	153
Samostani		5	5	3	6	9	2	2	4	5	13	18
Groblja	8		8	26	14	40	34	41	75	68	55	123
UKUPNO:	44	155	199	98	116	214	148	129	277	290	400	690

Ratne štete u Banja Lučkoj biskupiji

	POTPUNO UNIŠTENO			TEŠKO OŠTEĆENO			OŠTEĆENO			UKUPNO STRADALO		
	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno
Župne crkve		16	16		8	8		11	11		35	35
Ostale crkve		23	23		14	14		11	11		48	48
Kapele		9	9		10	10		22	22		41	41
Župne kuće i ostali župni objekti		6	6		19	19		15	15		40	40
Samostani		2	2		1	1		4	4		7	7
Groblja			0		13	13	1	19	20	1	32	32
UKUPNO:	0	56	56	0	65	65	1	82	83	1	203	204

Mostarska biskupija osnovana je 1881. U pastoralu djeluju biskupijski svećenici i franjevci. Na području Biskupije nema sjemeništa ali djeluje Teološki institut u Mostaru i katolički školski centar u Konjicu. U Mostaru sjedište imaju provincija OFM i provincija jedne ženske redovničke zajednice. Biskupija broji oko 200.000 vjernika. Tiskaju

se dva mjesečnika: "Naša ognjišta" i "Crkva na kamenu". Biskup je Ratko Perić.

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Trebinjska biskupija je najstarija ali i najmanja u BiH. Osnovana je prije 1022. Broji oko 15-

20.000 vjernika. Od početka 19. st. nema vlastitoga biskupa. Od 1890. njome upravlja biskup iz Mostara kao njezin stalni apostolski upravitelj. Na njezinu području nema sjemeništa ni sjedišta redovničkih provincija a u pastoralu djeluju samo biskupijski svećenici. Apostolski administrator biskupije je Ratko Perić.

Katedrala u Trebinju

Ratne štete u biskupijama Mostar i Trebinje

	POTPUNO OŠTEĆENO			TEŠKO OŠTEĆENO			OŠTEĆENO			UKUPNO STRADALO		
	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno	od muslimanskih snaga	od srpskih snaga	Ukupno
Župne crkve		5	5		12	12	1	11	12	1	28	29
Ostale crkve		2	2		4	4		16	16		22	22
Kapele			0		1	1		8	8		9	9
Župne kuće i ostali župni objekti		6	6		13	13		14	14		33	33
Samostani		1	1	2	2	4			0	2	3	5
Groblja			0			0		8	8		8	8
UKUPNO:	0	14	14	2	32	34	1	57	58	3	103	106

Obnova porušenih i oštećenih crkvenih objekata u svim biskupijama

	Župne crkve	Ostale crkve	Kapele	Župne kuće i ostali župni objekti	Samostani
obnovljeno					
Sarajevo	13	-	8	17	5
Mostar-Trebinje	11	6	5	13	2
Banja Luka	12	12	8	18	5
obnova u tijeku					
Sarajevo	54	-	9	59	8
Mostar-Trebinje	12	15	8	11	4
Banja Luka	6	6	-	4	2